

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Neerduitse Spelkonst :

Waar in grondig onderwezen wort de Oude en Nieuwe manier van Spellen : dienende om alle verwartheit en twijfeling van Spellen weg te nemen ; en om jonge en bejaarde personen in korten tijt wel en met goede kennis te leren spellen en lezen.

Door

JOHANNES GOSENS VAN HELDEREN ;
Onderwijzer van de Character-konst en van
de Duitse en Engelsche Spraak.

*Overvloed van woorden in een Spreuk wilt my'en ;
In een woort te veel sillaben wilt niet ly'en ;
En te veel letters zijn , in een silb als senijn ;
Daarom leert de Konst rein , zo gy wilt Meester zijn .*

Amsterdam , Gedrukt voor den Auteur ; en zijn te
bekomen by de Weduwe Mercy Bruinings , Boek-
verkooper op de Bours-Str. 1679.

Van de Letters.

1. **I**N de Letters worden drie dingen aangemerkt, de naam, de gedaante, en de kragt: wy hebben'er 25 behalven ypsilon, als A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Z. a. e. i. o. u. zijn Klinkers, en al de rest Meklinkers. En van de 5 Klinkers worden 14. Twe-klanken gemaakt, als ae, ai, aai, au, aau, ei, eu, eeu, ie oe, oi, ooi, ou, ui. En 3 Drieklanken, als eui, ieu, oei.

2. Een Klinker is een letter die alleen een geluit of fillabe maakt, als in deze volgende woorden,

A-dam	Adam	E-li-ze-us	Elizeus
E-li-as	Elias	Oc-ta-vi-a	Octavia
I-ta-lien	Italiën	Af-su-e-rus	Affuerus
O-ran-jen	Oranjen	Di-o-ny-fi-us	Dionysius
u-ren.	uren.	Be-a-trix	Beatrix.

3. Een enkele Klinker voor een Meklinker in de zelve fillabe, wort maar ten halven uitgesproken, als in deze:

al	dán	bang	tang	zwart	als
en	den	breng	jong	wet	ons
is	dit	ding	klank	wit	op
om	dot	dong	kork	pot	in
ulk	dut	dun	helm	zus	ende.

4. En als een Klinker voor een Meklinker in de zelve fillabe volkomenlijk moet uitgesproken worden, dan moet men den Klinker dubbelt schrijven, als in deze:

aal	gaan	haar	baan	gaarn
een	geen	heer	been	geern
ys	fijs	wijn	boon	koorn
oom	boom	schoon	pyn	hoorn
uur	zuur	stuur	muur	voorn.

5. Een Klinker een fillabe alleen makende of eindigende is volkomen zonder gedobbelt te zijn, als in deze:

aten	daden	laden	raden	na
eten	heren	leden	reden	ne
oren	tonen	horen	koren	zo
uren	duren	huren	kuren	nu.

Behalven E. is kort in de voorzetfels (be, ge) en als ze de tweede fillabe van een woort eindigt, dat geen voorzet-

Tafelen , wapenen , timmeren ; timmerende
rekenen , tafel , wapen , timmer , reken.

En e wort ook ten halven behoort voor de volgende ná-
hegfels , lijk , loos , ling , ken , tje , nisse , en ment , voorbeeld :
Godelijk vondeling mannetje parkement
vrugteloos manneken bederffenisse fondement.

En op 't einde der woorden wort de letter e ook maar ten
halven uitgesproken , als in deze :

mede gene mijne zijne onze Koninginne
dede welke twee hare vrouwe Princesse.

Behalven in deze volgende is e lang , twe , me , ze , ve . En
men behoortze met ee te schrijven , dus , twee , mee , zee , veë .

6. y. Dobbelt y of y ypsilon wort van de Brabanders ,
Amsterdammers en enige anderen als eigelezen en van de
Zewen , Vriezen , Over-Yselen , Rotterdammers en enige
anderen als ie ; gelijk in deze volgende :

ijdel , ijs , ijzer , gij , hij , zij , mijn , wijn , azijn ,
ydel , ys , yzer , gy , hy , zy , myn , zyn , wyn , azyn .

Merkt de y (ypsilon) is een Griex u , wy gebruikenze als
dobbelt ii , en ook wort dobbelt ii in onzen Druk veeltijts van
een i , Klinker en een j Meklinker gemaakt , als boven .

7. Een Meklinker is een letter die alleen geen fillabe nog
klank kan maken , want brndt , brngt , schrek , vrcht spelt
niets , voegt tot elk een Klinker , als brandt , brengt , schrik ,
vocht , vrucht , en gy hebt 5 . volkomen woorden met goe-
de klank . Ook ontfangen de Meklinkers haar naam van de
Klinkers , en heten aldus , a , be , ce , de , e , ef , ge , ha , i , je ,
ka , el , em , en , o , pe , ku , er , es , te , u , ve , we , ex , zed .
Y ypsilon noem ik dobbelt ii , en hebze uit het A . B . gelaten
om datze geen Duitse letter is .

8. Waarom deze drie letters (je , ve , en , we) niet (jod ,
vau , en dubbeld u) geheten worden , dat geschiet van wegen
d'over een komst met de gemene klank van deze letters (be ,
ce , de , ge , pe , te ,) en het strekt tot 'et regte geluit der filla-
ben , en haar naam is nodig om ze van Klinkers te onder-
scheiden , als in deze :

Jan	Jaren	vat	vel	uel	wat
Jesus	Jerusalem	vet	ver	uer	wet
Jillis	Jy , of gy	vis	vre	ure	wit
Joost	Jorus	vos	vyt	uyt	verw
Judas	Jupiter	vuur	vul	uul	marw .

9. De Meklinkers worden gelezen voor de Klinkers, aldus ba, ca, da, fa, ga, ha, ja, ka, la, ma, na, pa, qua, fa, ta, va, wa, xa, za. En agter de Klinkers, aldus; ab, ac, ad, af, ag, al, amr, an, ap, ar, as, at, av, ax, az.

10. De tzaamvoeglijke Meklinkers die woorden beginnen, zijn deze, en worden gelezen, als,

blank	fris	plagt	smit	of tza
brant	glat	pragt	snel	vlas
clank	gras	quaat	span	vragt
of klank	klagt	of kwaat	stuk	wrok
drank	knegt	schat	straf	zwak
dwanck	kragt	schraag	trap	of swak.
flus	of cracht	slag	tfa	

ch, gh, ph, en th, worden enkel gelezen, voorbeelt,

Chriseus, ghy	} leest }	Kristus, gy
Philosooph, thron		Filosoof, troon.

11. De tzaamvoeglijke Meklinkers, die sillaben eindigen, worden gelezen, als in deze,

haft	ampt	angst	wark	wast
vale	of amt	of anxt	of warck	wascht
halm	hand	dans	werkt	niets
hulp	hant	danst	of warckt	rotz
helpt	zing	lapt	arm	volgt
hals	zink	arg	geern	of volcht
omhelst	zinck	arch	hart	Joseph.
pomp	zingt	argh	verw	
pomt	zinkt			

De 2. L E S S E.

Anmerking der Letters.

- t. Heeft een scherper geluit, als
 d. Voorbeelt, ten den, ter der, het zweet, de zweed.
 p. Heeft een scherper geluit als
 b. Voorbeelt, pak, bak, paart, baart, lap, lab,
 v. Heeft een scherper geluit, als
 f. Voorbeelt, vel, fel, veest, feest, frans, vrans.
 f. Heeft een scherper geluit, als
 z. Voorbeelt, op 't ys sullen wy zullen, sint, zint.
 nk. Heeft een scherper geluit, als
 ng. Voorbeelt, ik zing, ik zink, zingt, zinkt, bang, bank.

Merkt , een g agter een n wort k agtig gelezen , als
 tang tange ik ding dingt dingen
 bang bange ik zing zingt zingen
 jong jonge ik spring springt springen
 tong tonge ik dring dringt dringen.

C. behoort men in Neerduits niet te schrijven dan tusschen een f en een h aan het begin der sillaben , als , schat, scheer, schip, schot, schult. Voor ch aan 't begin der sillaben behoort men k te schrijven, als koor, Kristenen voor choor, christenen. Voor ch tusschen twee Klinkers behoort men twee gg te schrijven als laggen, liggaam, voor lachen, lichaam.

Voor ch op't einde der woorden behoort men g te schrijven, als, dag, nagt, voor dach, nacht. Voor ce. ci. cy, behoort men te schrijven, se, si, sy. Voor ca, co, cu, cle, cre, behoort men te schrijven ka, ko, ku, kle, kre. Want C heeft twederlei geluit, voor de letter e, i, en y wort e gelezen als een s, voorbeelt;

Ceeltje, cieraat, Cyrus; leest seeltje, sieraat, Sirius. En voor alle ander letters en op't einde der woorden of sillaben wort een c als een k gelezen, als in

calant	ic	} leest	kalant	ik
colijk	ooc		kolijk	ook
curicus	clement		kuricus	klement
acker	credyt		akker	kredyt
backen	perfect		bakken	perfekt.

ch. Aan't begin van een woort wort gelezen als een k. Ex.

Choor,leest Koor, en op't einde van een woort als g of gh. ngft. Wort gelezen als ngt, gelijk in angst, leest anxt.

ks. Wort gelezen gelijk een x, als in slinks, leest slinx.

ph. Wort gelezen gelijk een f, als in filosooph, leest filosoof.

th. Wort gelezen gelijk een t, als in throon, leest troon.

ti. Wort gelezen als si wanneer in't zelvde woort een Klinker daar na volgt, als : patientie, gratia, leest pasienie, grafia.

sch. Wort gelezen op't einde van een woort als een s, gelijk in mensch, visch, vischt, leest mens vis, vist, maar in 't begin van een silb wort sch blazende gelezen, als :

schaap, scherp, schijn, schoot, schult, schrijft.

De 3 L E S S E.

Van de Tweklanken en Drieklanken.

TWee ongelijk luidende Klinkers tzamen die een gemengt geluit maken worden hier Tweklanken geheten, en daar zijn'er 14, als volgt:

- ae. De ae behoort sijnder gelezen te worden als een a, en gro-
ver als een e, gelijk het blaeten der schapen: wy hebben ze
van doen om Hogeduitse, Franse, Engelze, en om naukeu-
Neerditse geluiden uit te drukken: als Blaeten, affaeren,
sacsoen, waer, paert, haert, baer, vaerdig, waerelt,
daer.
- ai. De ai heeft a en i beide kort; als: Kaizer, gai, zaid, bai ja
zommige Schrijvers gebruiken ze voor aai, als fay, kay,
zayt, voor fraai, kaai, zaait.
- aa. De aa heeft a lang en i. kort, als, in fraai, kaai, kraait,
zaait, maait, naait.
- aa. De aa heeft a en u beide kort, als:
Auteur, Autaar, Augustus, kauwen, snauwen.
- aa. De aa heeft a lang en u kort, als:
Blaau, graau, paau, gaau, flaa.
- ei. De ei wort gelezen als in deze volgende, eis, reis, beide,
heilig, veilig, klein, rein, Keizer, klei.
- eu. De eu heeft e en u beide kort, als:
beuze, reuze, deuze, leuze, beurt, deur, leur, geur, neus,
reus, leus, beurt, beurten, beuzeling.
- ee. De ee heeft e lang en u kort, als:
Leeu, zeeu, sneeu, spreeu, schreut, leeuin.
- ie. De ie wort gehoort in 't geroep der kiewitten, als:
kiewit, hier, pier, fielt, geviert, vies, schier, spier, nier,
viert, tien, tieren, zwieren, vieren.
- oe. De oe wort gelezen als u in Hoogduits, of ou in Frans:
of oo in Engels, men hoortze in deze woorden, hoe, koe,
doet, goet, boer, zoekt, zoeken, doeken, broeken, snoe-
ken, vloeken, kloek.
- oi. De oi heeft o en i beide kort: wy gebruiken ze schier
nooit dan voor ooi. Alsoit, noit, voor ooit, nooit.
- ooi. De ooi heeft o lang en i kort, als in deze woorden:
ooit, nooit, hooi, hooit, kooi, mooi, dooit, plooit.
- ou. De ou wort gelezen als in deze volgende woorden:
kou, hou, vrou, trou, out, hout, kout, stout, gout, gou-
wen, houwen, trouwen, vrouwen, vouwen, mouwen.
- ui. De ui wort in Brabant, te Amsterdam en in enige ander
plaatsen gelijk een Tweklank gelezen, als:
bruit, bruin, duin, buiten, duizent, duister, duits, duive,
guit, kuis, huid, kruit, kruiden, kruis, kruisen, luis,
Muis, Muizen, vuist, uit, schuit, sluis.

Merkt, dit voorschreven geluit van de ui, maken de Zewen, Vriezen, Overyfelsen, Rotterdammers en meer anderen met de eui; en zy lezen de ui, gelijk een lange u, of uu, of ue. Een Drieklank is een gemengt geluit van drie verscheiden Klinkers, en wy hebben'er drie, als volgt:

eui. De eui wort fleuitagtig gelezen, als in deze: leui, leuheit, fleuiten, fleuit, fleuit, deuit, heui.

ieu. De ieu wort gelezen als in deze: nieu, nieus.

oei. De oei wort gelezen als in deze, moeite, foei, bloeifel, bloeit, groeit, roeit, snoeit, vermoeit.

Merkt, de voorschreven Tweklanken en Drieklanken, die in een i eindigen, mogen ook zonder onderscheit van geluit of zin in ij of y eindigen: als, fraay, mooy, huys, leuy, deuyt, voorfraai, mooi, huis, leui, duit. En sommige die in u eindigen, mogen in uw eindigen: als, graatw, leeuw, vrouw, nieuw, maar om korthheit laat men de w agter.

De 4. L E S S E.

Van het verdeelen der Sillaben.

Zo wie in korten tijt volkomen kenniſ van spellen en lezen begeert te hebben, die lere de letters en Tweklanken zo noemen dat het strekt tot het regte geluit der sillaben; en de sillaben zo verdelen dat het strekt tot het regte geluit des woords.

Een sillabe is een Klinker, of een getal van letters dat met een verpozing uitgesproken wort, en daar zijn'er van een tot tien letters, als volgt: u, os, ons, kalf, geeft, kracht, spreeuw, spreeuwt, schreeuwt, schreeuwdt, en daar zijn woorden van een tot agt sillaben als volgt: zift ge-groet, ge-pre-zen, ge-be-ne-dijt, ver-me-nig-vul-digt, ver-me-nig-vul-di-gen, ver-me-nig-vul-di-gen-de, ver-me-nig-vul-diger-ef-se.

Ten 1. een Meklinkertuffchen twe Klinkers moet men tot den voorſten lezen, als in deze:

A-dam, ba-len, e-ten, we-ten, o-gen, po-ten, u-ren, du-ren, behalven x wort tot den voorſten Klinker gelezen, als: blix-em, ex-em-pel: en in de t' zamengevoegde woorden gaan de Meklinkers met haar deel, als: her-e-ten, ver-ag-ten, zot-ag-tig, wa-ter-igs.

Ten 2. twee gelijk luidende Meklinkers worden gescheiden, als in deze volgend woorden,

heb-ben had den, straf-fen, zeg-gen
bak-ken, val-len, im-mers man-nen
kop-pen, knor-ren, bas-sen pot-ten.

Ten 3. twe ongelijk luidende Meklinkers, die geen woort kunnen beginnen, worden ook gescheiden, als:

bac-ken, veg-ten, zwel-gen del-ven
kam-pen, han-den, dan-sen hel-pen.

Behalven ch, ng en nk worden niet gescheiden ingeluit, en zy behoren tot den voorgaanden, als:

Ach-az, Zach-a-ri-as, Zach-e-us, E-zech i-el, Ca-tech-is-mus, ca-tech-i-se-ren, lach-en, rach-el, mich-iel, lich-aam, rach-ab, zing-en, dring-en, hong-er, tang-e, jong-e, zink-en, drink-en, donk-er, dank-e, vonk-e.

Merkt ch wort aan 't begin van een sillabe gelezen als een k, en op 't einde van een sillabe als een g, behalven agter n wort g kaagtig gelezen, als in tang-en het onderscheit van ng en nk hebje in deze twe spreuken, ik zing een liet, ik zink neer.

Ten 4. twee of meer Meklinkers, die bequamenlijk een woort kunnen beginnen, worden niet gescheiden, als:

Be-dwing-en, be-dra-gen, Pa-schen, behalven st kon-nen bequamenlijk een woort beginnen, nograns moetenze in 't lezen gescheiden worden, als

bas-tert, gas-ten, tas-ten, vas-ten,
wes-ten, ves-ten, kis-ten, kas-ten,
kof-ten, zus-ter, haaf-ten, oof-ten.

Ten 5 als een woort verdeelt moet worden tusschen twee Klinkers, die een lange Klinker of tweklang zijn, dan maakt men twee stippels op den Klinker dien de Sillabe begint, als ge-ëffent, Isaraël, Assuerus, Elizeüs, Timoteüs, Syciliën, Azi-ën, Kaldeërlant, leest ge-ëffent Isara-el, Assu-erus, Elize-üs, Sicili-en, Azi-en, Kalde-er-lant. En een woort dat niet heel in de lijn kan moet verdeelt worden in een volle Sillabe met een aanknoping, als _____ ge-nade.

De 5^e L E S S E.

Onderwijs der Sillaben en van de lange en korte Klinkers.

MEn moet de Meklinkers verdubbelen als een woort langer gemaakt wort, om den voorgaanden Klinker kort te hou-

houden : en de Klinkers moet men dobbelt schrijven als een woort korter gemaakt wort , om den voorgaanden Klinker lang te houden : want a, e, o, u, verliezen haar halve geluit voor een Klinker in de zelve Sillabe: en zy moeten gedobbelt worden als ze voor een of meer Meklinkers haar volkomen klank moeten houden: Maar achter een of meer Meklinkers houden de Klinkers a. o. en u altijd haar volkomen geluit ; en hoeven daar nooit gedobbelt te worden : tot veruoeging ziet deze volgende Exempels.

mal	mallen	malea	maal
wal	wallen	walen	waal
man	mannen	manen	maan
bal	ballen	balen	baal
tal	tallen	talen	taal
ben	bennen	benen	been
schel	schellen	schelen	scheel
tel	tellen	telen	teel
wet	wetten	weten	weet
pot	potten	poten	poot
bot	botten	boten	boot
dop	doppen	dopen	doop
schot	schotpen	schoten	schoot
bos	bossen	bozen	boos
mus	mussen	musen	muus
adder	ader	al	aal
akker	aker	en	een
etter	eter	om	oom.

De 6. L E S S E.

Van de quertolge Letters.

Het is onnodig veel letters te schrijven daar 't'er weinig doen kunnen , want overvloet van letters maakt maar verwarring, derhalven is 't beter kort en bondig te schrijven op de nieuwe manier , dan op de ouwe die lang en verwacht is, als :

De nieuwe manier	De ouwe manier	De nieuwe manier	De ouwe manier
Asem	aessem	nog	noch
eten	eeten	agt	acht
ogen	oogen	amt	ampt
uren	ueren	doot	doodt

dadē	daeden	vis	viſch
deden	deeden	gank	ganck
doden	dooden	gang	gangh
duren	dueren	gang	ganck
pau	pacuw	ſtrax	ſtrackx
pawen	pacuwēn	ſtrax	ſtraks
krai	kraey	anxt	angſt
krajen	kraijen	ſterk	ſterck
leeu	leeuw	klank	klanck
lewen	leeuwen	kalk	kalck
nieu	nieuw	zak	fack
niewe	niewe	zakje	fackxken
kiwit	kiewit	uit	uyt, wt
hoi	hooy	uil	uyl, wl
hojen	hooijen	tien	thien
ik	ick	troon	thron
gy	ghy	Fenix	Phenix.

De 7. L E S S E.

VAn woorden die optwe manieren geſchreven en geſproken worden.

druppelen	droppelen
kunnen	konnen
neuten	noten
geern	gaarn
kees	kaas
heert	haart
peert	paart
ſteert	ſtaart
weert	waart
zweert	ſwaart
gemeen	gemein.

Tot verzoeting der uitspraak ſtelmen tuſſchen enige ſyllaben de letter t. men laat enige letters uit en anderen verwiſſeltmen, als:

ontfouwen	onvouwen
ontfluiten	onfluiten
ontwinden	onwinden
boomtje	boomje
om te doen	om doen
om te zien	om zien

sprakonft
voreden
bogaart
omhelzen
miffchien
is ze
wy hebben ze
wilje
zalwe
gaanwe
magne
gendag
genavont

(11)
fpraak-konft
voor-reden
boomgaart
omhalzen
magschien
is zy
wy hebben haar
wilt gy
zullen wy
laat ons gaan
mag men
goeden dag.
goeden avont,

De 8. L E S S E.

Daar zijn in Neerduits (gelijk in ander Spraken) veel dubbelzinnige woorden, die men niet en verftaat dan in een fpreuk, als:

Bot zijn
bot is goede vis
daar is hy
daar van een ei
eer gy geboren waart
eer bewijzen
haar van 't hoofd
haar gekrult haar
Hof des Konings
hof vol blommen
hoop hout
hoopen zorg
hout zagen
hout vast
ys is glat
eisik te veel
kaper op ze
kaper der vrouwen
koper gelt
koper en verkoper
kost en kleer
kost dat zo veel
kost ik dat doen

krijt is wit
krijt niet
laat en vroeg
laat ons gaan
lam van leden
lam jong fchaap
leer dat bereit is
leer om te klimmen
leer die waar is
leeg en hoog
loeg vat
loot smelten
loot gewigt
merkt wel
merkt der peerden
net om te viffen
net en zuiver
noot om te kraken
noot hem te gaff
noot hebben
ons twe loot
ons geeft ons
pik op iemand hebben

pek en teer
 rank van lijf
 rank van een wijngaart
 schepen van de stat
 schepen op zee
 staat stil
 staat voeren
 teer zijn
 teer gelt
 teer en pek
 Vorst weer
 Vorst des Rijks
 waar is hy

waar om te verkopen
 waar en zeker
 waart gy 't
 waar 't u beliest
 waart en lief
 weer om komen
 weer en wint
 weer of hamel
 zaal van een peert
 zaal of vertrek
 zy en garen
 zy heelt.

De 9. L E S S E.

Van het lesen der Latijnse Spraak.

HET Latijn leest een ygelijk na zijn Moeders Taal: en in het Latijn, Italiaans, Frans en Spans wort de letter k nog w niet gebruikt; De letter c wort by de Latynisten en Franssen gebruikt en gelezen als een k, behalven voor de letter e en i wort c als een s gelezen: de letter g wort van de Franssen en van de meeste Brabanders voor e en i gelezen als zje in Neerduits: de letter j wort van de Franssen en veel Brabanders als zje gelezen: de letter u wort van de Italianen, Spanjards en Hoogduitsen gelezen als oe in Neerduits: of ou in Frans, of oo in Engels: De letter z wort van de Neerduitsen, Franssen en Engelsen zagter dan een s gelezen: en van de Hoogduitsen en Denen als tz. De Latijnse æ en œ wort als een e gelezen: ch wort van de Hoogduitsen en Neerduitsen aan 't begin van een woort gelezen als een Neerduitse k, en van de Franssen als sj, en van de Engelsen als tsj. Op 'teinde van een sillabe of woort wort ch in Hoogduits en Neerduits gelezen gelijk een Neerduitse g. qu wort van de Hoogduitsen, Neerduitsen en Engelsen gelezen als kwe, en van de Franssen als een Duitse k.

De 10. L E S S E.

VAN 't lezen der vreemde woorden, die ook gemeenlijk op een vreemde wijs gespelt worden: Die geteikende met f komen van 't Frans; die met l van 't Latijn; en die met g van 't Griex.

Spelt.

A Dieu, f.
 affaires, f.
 avous, f.
 bagagie, f.
 approcheren, f.
 banquet, f.
 bataille, f.
 basoigne, f.
 bonjour, f.
 brusque, f.
 brachygraphia, g.
 brouilleren, f.
 cachet, f.
 capaciteit, l.
 character, g.
 Chirurgijn, g.
 compagnon, f.
 compagnie, f.
 comptoir, f.
 cousin, f.
 couleur, f.
 danger, f.
 dangereux, f.
 debacheren, f.
 defaillieren, f.
 deguiferen, f.
 equipage,
 failieren, f.
 fourage, f.
 gaillard, f.
 gagie, f.
 horologe, l.
 image, f.
 journal, f.
 logijs, f.
 marcheren, f.
 menageren, f.
 monsieur, f.
 musquet,

Leest

Adjeu
 affaeren
 avoes
 bagazje
 approsjeren
 banket
 batalje
 bazonje
 bonzjoet
 bruske
 brakigrafia
 broeljeren
 kasjet
 kapasiteit
 karakter
 Kirurzjya
 Konpanjon
 Konpanije
 Kantoor
 Koezijn
 Koeleur
 danzjeer
 danzjereus
 debosjeren
 defaljeren
 degizeten
 Equipazje
 faljeren
 foerazje
 galjaard
 gazje
 oorlozje
 rmazje
 zjoernaal
 lozjys
 marsjeren
 menazjeren
 monsieur
 musket

Duits

Got bevolen
 hanteringen
 ik breng u
 reistuig
 naderen
 fuiker gebak
 slag-orde
 werk
 gendag
 bars
 kort schrift
 verwerpen
 Zegel
 vernuft
 merkteiken
 wond meester
 maat
 gezelschap
 rekekamer, of tafel
 neef
 verw
 gevaar
 gevaarlijk
 verslempen
 ontbreken
 vermommen
 uitrusting
 bankrot spelen
 voeder
 vrolijk
 bezolding, loon
 uurwerk
 beelt
 dagboek
 slaapste
 aan treden
 te rade houden
 mijn heer
 lontroer.

Schrijft.	Leeft.	Duits.
negligens, f.	neglizjent	onagtzaam
ombrage, f.	ombrazje	schaduwe
pagie, f.	pazje	zy, zydganger
passage, f.	passazje	doorgang
passagier, f.	passazjier	reizer
Religie, l.	relizje	Gotvrugtiheit
saison, f.	laezoen	gety
seigneur, f.	Sinjeur	Heer
sejour, f.	sezjoer	verblijf
soulageren, f.	soelazjeren	vertroosten
tailloor, f.	taeljoor	tafelbort
venaison, f.	venaezoen	wiltbraat
vallant, f.	valjant	kloek, dapper
vulgair, l.	vulgaer	gemeen.

De II. L E S S E.

Van Doopnamen die by ons meest in 's gebruyk zijn.

A lbert	Dirk	of Johannes
of Aalbregt	Dominikus	Jannetje
Arnout	Elias	Jasper
of Arent	Elizeüs	Jillis
Andries	Filippes	of Gilles
Anna	of Filip	Jochem
Annetje	Frans	Jooft
Antony	Francijntje	Joris
of Theunis	Froontje	Judas
Augustijn	of Fronika	Julius
Augustus	Geertruit	Karel
Barber	of Geertje	Kasper
Barent	Gerrit	Kato
of Barnaart	Govert	Katrijn
Bartelmees	Gregorius	of Trijntje
of Bartel	Grietje	Klare, Klaartje
Bastiaan	of Margriet	Koenraat
Bazilius	Hendrik	Kornelis
Beatrix	Hendrikje	of Kees
Benidicktus	Huibert	Kristiaan
Vinfent	Jacob	Kristijn
of Sent	Jan, Johan	of Kristijntje

Kristoffel	Noach	Van Landen:
of Stoffel	Pieter	In Euroop leit
Lambregt	Pieternelle	Duitflant
of Lammert	Pieterkje	Denemark
Laurens	Pouwels	Englant
Leendert	Reinier	Griekenlant
of Lienard	Reinout	Hongarijen
Lodewijk	Rijk, Rijkaart	Italiën
Lodewijkje	Robbert	Ierlant
Lukas	Rozijn	Moskovien
Maarten	Rozijntje	Noorwegen
Maartje	Servaas	Portugaal
of Maaïke	Severein	Polen
Mary	Sigismundes	Pruisen
Maritje	Sofje	Ruslant
Maartijntje	Steven	Zweden
Madelee n	Timoteüs	In Azien is
Madeleentje	Tobias	Affirien
Margriet	Valentijn	Armenien
of Griet	Vijt	Ooft-indien
Markus	Urbaan	In Afrika is
Matijs	Urfel	Egipten
of Matteeus	Willem	Paap Janflant
Michiel	of Wilhem	In Amerika is
Niklaas	Wouter	Paru
of Klaas	Zacharias	Brazilien.
Niklaasje	Zacheüs	

De 12 L E S S E.

Van de onderscheidingen der redenen.

1. Een comma (,) dient om woorden en onvolkomen redens te onderscheiden met een kleine verpozing; als gy moet weten dat alle eigen namen, 't zy van menschen, Amten, Kunsten of van Gedierten, Landen, Steden, Bergen, Revieren, en van elk Veers, met een Hooft letter moet beginnen.

2. Een Cimi-colon. (;) dient om onvolkomen redenste onderscheiden met een groter verpozing als een comma: Ex. zo zeit de Here; ziet, dat ik gebou heb, bree ik af; en dat ik geplant heb, ruk ik uit; zelf dit &c.

3. Een Colon (:) dient om verscheiden volkomen zinnen aan een te hegten die met een groter verpozing uitgesproken moeten worden als een Ciml-colon: Ex. Alzo voer Elia met een onweer ten hemel: En Elifa zag het: en hy riep: Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls, &c,

4. Een Eindepunt (.) dient om een volkomen zin te eindigen: en t' laatste woort wort wat langgetrokken met een sijnhouding: Ex. vrees Göt.

5. Een vraagteiken (?) dient om te tonen datter iets gevraagd wort: Ex. wie is daar? wat is dat? waar gaje? hoe vaarje? welk is de best?

6. Een verwonderingsteiken (!) dient om te tonen dat'er met verwondering geroepen of gesproken wort: Ex. O diepte der Rijkdomen! O lieve Heer!

7. Een Parenthesis () dient om iets in een spreuk tot verklaring te voegen, dat'er ook uitgelaten kan worden zonder den zin te breken: Exempel; De Reden heeft vele Konsten verdagt; en de Spraak (die de uitleggerse des geestes is) heeft het menschlijk leven met veel bequaamheden vervult.

8. Een t'zamenknoping (-) dient om woorden aan woorden te knopen: Ex. Vragt-wagen, Zee-vis, Revier-vis: En om woorden in sillaben te verdelen als ge-na-de; berm-her-tig-heit.

9. Een Apostrophus (') dient om te tonen dat men een letter of letters uitgelaten heeft: Exempel, 'tis, het is; 't was, het was; is'er, is daar; t'huis, te huis.

10. Dit teiken (^) schrijft men onder de lijn daar iets ge- lezen moet worden, dat boven de lijn of op de kant geschreven staat.

E I N D E

